

83
ՀԱՐ ԹԱՏՐԵՐԳԱԿԱՆ ԹԻԻ 9

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՍԻՄՈՆ ԱՂԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԶԱԻԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ
ՄԱՆՁԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ

Հ. ԳԷՈՐԳ. Վ. ՓԱՆԶԻԿԵԱՆ

ՄԵԻԹ. ՈՒԽՏԷ

Պ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

ՏՊ. «ԼՈՒՆԱ»

1934

31.995

h-21

891.990.

2011-07

4-21

ՀԱՐ ԹԱՏՐԵՐԴԱԿԱՆ ԹԻԻ 9

ԿՈՇԿԱԿԱՐ ՄԻՄՈՆ ԱՂԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՋԱԻԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ՄԱՆՁԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ս Ի Ր Ե Ց

Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ՓԱՆԶԻԿԵԱՆ

ՄԵԻԹ. ՈՒԽՏԷ

Պ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

ՏՊ. «ԼՈՒՆԱ»

1934

27 JUL 2013

13473

ԱՆՁԻՆՔ

ՄԻՄՈՆ ԱՂԱ, վարպետ կօշկակար:
ՅԱԿՈԲԻԿ, աշակերտը:
ԿԻՐՈՎՈՍ ԱՂԱ, Սիմոնի բարեկամը:
ՀԱՄԲՈՐՁՈՒՄ, Կիրակոսին զաւակը:

ՏԵՍԱՐԱՆ

Պարզ սենեակ մը կօշկակարի խանութով: Մեջտեղը կօշկակարի յատուկ սեղան մը՝ երկու արուներով եւ կարելոր զործիներով: Գետնի վրայ հոս հոն կօշիկներ դրուած են: Առջեւի ձախ կողմը ներմակ փրփրոցով սեղան մը, որուն վրայ կը գտնուին քաղար մը, շիշ մը գօնեագ, տուփ մը զըլանիկ, գոգաւոր պնակ մը կաքնապուր(այսինքն օճառաջուր), պնակ մը խմորեղէն եւ նկար մը: Առջեւի աջ կողմը զգեստի պահարան մը:

Զաւեշտի թէ սկզբնաւորութեան եւ թէ՛ վերջաւորութեան նուազներուն նօթաները՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ, կարելի է ստանալ առանձին. դիմել Մըխիթ. գրավաճառութեան: Vienne(Autriche) Mechitharisteng. 4

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՄԻՄՈՆ ԱՂԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՅԱԿՈԲԻԿ

(Նախերգանքի միջոցին ցատկելով բեմ կու գայ)

ՆԱԽԱՆՈՒԱԳ

Հուրրա՛. այսօր եմ շատ ուրախ.

Զուներիմ ա՛լ ախ ու վախ.

Կուեն՝ վարպետիս է անուն.

Ազատ եմ օրն ի բուն:

Այսօր չըկան այն զանազան

Սատա ու ծեծ, խարազան:

Այսօր տօն է, մուրճ ու կօշիկ

Թո՛ղ հանդէին: Հազած չիք՝

Օ՛հ

Վարպետին կենաց, սըրտերնուս խորէն

Յնծումի երգեր թո՛ղ երկինք ելլեն:

Օ՛հ մաղթենք անոր տարիներ շատ

շատ:

Ամէն փորձանքէ, վըշտերէ ազատ:

Դիտցէք սը վարպետիս ծննդեան

29716-61

սօնը ինծի համար ամենագեղեցիկ, ամենապատուական օրերէն մէկն է: Կ'ուզե՞ք պատճառն իմանալ...: Լաւ, ըսեմ, ձեզ մէ ծածկելու բան չունիմ. բոլոր վարպետներուն պէս իմ վարպետս ալ շատ ուրախ զուարթ կ'ըլլայ. իսկ ինծի համար ամենակարեւորը... ձեռն չկայ. և այսպիսի օր մը ուտելու աղուոր բաներ ալ կ'ըլլան: Անցեալ տարի այս սօնը շատ փառաւոր անցաւ. առատօրէն նուէրներ ստացայ, համեղ կերակուրներ կերայ. և ամէնէն վերջը այնքան զուարթացանք, որ զիրար գրկեցինք, համբուրեցինք և իրարու հետ եղբայրութիւն կնքեցինք:— Բայց երբ երկրորդ օրը այս մտերիմ բարեկամութիւնը շարունակել ուզելով՝ վարպետիս հետ եղակի խօսեցայ, զոյգ մը շառաչուն ապտակ ընդունեցայ երկու այտերուն վրայ. իսկ տիկինն ալ գլխուն վրայ սուրճի աման մը նետեց: Բայց ես երկուքին ալ ներեցի և դարձեալ կը ներեմ: Եթէ այս տարի ալ դարձեալ այնպիսի մտերմական եղբայրութիւն մը կնքենք, ես այս անգամ ընկերքս գիտեմ: (Սեղանը առջեւ կը փառէ) Ի՞նչ փառաւոր զարդարեր է տիկինը, Ի՞նչ աղէկ

գիտէ մեր ճաշակը: (Գօնեագի շիշը կը զըննէ. համը կը նայի կարճապուրիկ եւ խմորեղէնին) Կաթնապուր և գօնեա՞գ. վարպետս ասոնց հոգի կուտայ. — բայց ճիշդը ըսելու համար, ես ալ հոգի կուտամ: (Գլանիկներու տուփը ձեռքը կ'առնու, կափարիչը կը բանայ եւ մէջը կը հոտորտայ) Օ՛խ, այս ի՞նչ անոյշ, հաճոյական հոտ. ա՛խ, քիթս չեմ կրնար հեռացնել: Իսկ համը ի՞նչ պիտի ըլլայ արդեօք: Կեցի՛ր, միտքս հիշանալի զաղափար մը եկաւ: Այսինքն՝ լսիչը արդիւրած է վարպետիս շատ ծխելը, որովհետեւ վարպետս սրտի հիւանդութիւն ունի: Կարծեմ, բարի գործ մ'ըրած կ'ըլլամ, եթէ վարպետիս գլանիկներուն կէսը պահեմ: Հարիւր հատ գլանիկ. անշուշտ շատ է ասիկա, մանաւանդ թէ կրնայ մահ ալ պատճառել: Ես սուփ մ'ունիմ, որ միայն յիսուն հատ կրնայ բովանդակել. երթամ բերեմ: (Կերբայ կը բերէ տուփը. յիսուն հատը մէջը դնելով՝ տուփը սեղանին վրայ կը դրնէ. իսկ մնացած 50 հատը իր գոգնոցը կը դնէ) Բայց ս՞ուր դնեմ: (Աչի կը զարնէ գլխարկը՝ որ պահարանին վրայ է) Հո՛ս եկուր, է՛յ ողորմելի դիտարկս, զքեզ առ

այժմ գլանիկի տուփ պիտի ընեմ, մինչև որ գործը ապահովնայ: (Գլանիկները մեջը կը դնե, արոտ մը կ'առնու եւ գլխարկը դարձեալ իւր տեղը կը դնե: Արոտէն վաթիջած ատեն, վարպետը ներս կը մտնէ)

ՍԻՄ.— (Յիսնամեայ, նաղատ, կապոյտ գոգնոցով ներս կը մտնէ) Ի՞նչ կ'ընես այս սենեկին մէջ:

ՅԱԿ.— Փորձ կ'ընեմ, վարպետ:

ՍԻՄ.— Ի՞նչ փորձ կ'ընես:

ՅԱԿ.— Այսինքն ձեր հոյակապ անուան տօնին առթիւ իմ չինած բանաստեղծութիւնս կը փորձեմ: (Իբրք կ'առնու, տափափին գրպանէն քղթեալ մը կը հանէ, որուն վրայ հետեւեալ բանաստեղծութիւնը գրուած է, եւ կը սկսի ձեւերով կարդալ:)

Մեծապատիւ վարպետ իմ,

Այսօր ծննդեանդ տօնին առթիւ

Մաղթեմ Բեզի իղձեր անթիւ.

Դո՛ւն պատուական, քա՛ջ կօչկակար,
Եղար ինծի միշտ բարերար:

Խնդրեմ փոխան բազկատարած,

Բեզ՝ Հա՛յր ամէն կօչկակարաց,

Առողջութիւն, զօրութիւն՝ կար.

Գործես զեռ չա՛տ իբր կօչկակար:

Թէեւ գրլուխդ մի քիչ ճաղատ,

Ու կընճըռոտ ունիս ճակատ,

Սի՛րարդ սակայն է զեռ առոյգ...

Ահա Բեզի քանի մը զոյգ

Տողերու մէջ իմ անկեղծ սէր,

Զգածմանցս այս պսակն է հիւսեր:

ՍԻՄ.— (Գոգնոցի ծայրովը արցունքոտ աչուրները սրբելով) Շնորհակալութիւն, Յակարիկս, շատ հիանալի, հրաշալի բանաստեղծութիւն մը չինես ես: Ուրախութենէս մինչև անգամ աչուրներս արցունքով լեցուեցան: Եւ ես ի փոխարէն կը շնորհեմ քեզի այն ծեծը՝ որուն երէկ իրիկուընէ արդէն պատճառ սուած էիր:

ՅԱԿ.— Շնորհակալ եմ, վարպետ, չա՛տ շնորհակալ եմ:

ՍԻՄ.— Բանաստեղծութեանդ մէկ բառը միայն ականջիս գէշ հնչեց. զիս «դուն» կ'անուանես, այսինքն ինծի հետ եզակի կը խօսիս. տսիկա բացարձակապէս չեմ ուզեր:

ՅԱԿ.— Ասիկա, վարպետ, բանաստեղծական ազատութիւն մըն է: Բանաստեղծը զամէնքը «դուն» կ'անուանէ իր

բանաստեղծութեանց մէջ, նոյն իսկ
կայսրը, թագաւորը, նախագահը:

ՍԻՄ.— Այնպէ՛ս. կրնայ ըլլալ: Բայց
ինձի նայէ՛, եթէ դուն դարձեալ բանաս-
տեղծութիւն մը չինես, միշտ յոգնակի
ձեւը գործածէ ինձի համար. այսինքն
կ'ուզեմ ըսել «դուն» ըսելու տեղ «դուք»
պիտի ըսես. որովհետեւ վարպետի և ա-
շակերտի միջև այսքան մտերմական յա-
րաբերութիւն չի վայելեր: — Ուրիշ դի-
տողութիւն մըն ալ. բանաստեղծութեանդ
մէջ ինձի «ճաղատ», «կնճռոտ ճակատ»
կ'ըսես. անվայելուչ է այսպիսի արտա-
յայտութիւն, և տեղն ալ յարմար չէր
արդէն:

ՅԱԿ.— Այո՛, վարպետ, ի՛մ ալ մը-
տադրութիւնս գրաւեց, սակայն լաւա-
դոյն յանդ մը չկրցայ գտնել: Բայ աստի
այլաբանօրէն ըսուած է հոս:

ՍԻՄ.— Այլաբանօրէն, այլանդակօ-
րէն չեմ հասկնար... հասկցա՛ր: Եթէ
դեռ պատճառարանս, ծեծը կ'ուտես, հա՛:
Այսինքն վա՛ղը — որովհետեւ այսօր ծը-
նընդեանս օրն է և ես կ'ուզեմ այս օրս
սուրբ պահել: (Սեղանը քովը կը փաշկ) Հա՛,
հա՛, ասոր մէջ կնոջ մատ կայ. իրապէս

տիկինս ամէն բանի վրայ մտածեր է:

ՅԱԿ.— Ամէն տարի նոյն բաները
կը պատրաստէ. ահա կաթնապուր:

ՍԻՄ.— Ահա՛ դօնեադ:

ՅԱԿ.— Ահա՛ սքանչելի խմորեղէն:

ՍԻՄ.— (Տուփը ձեռքը կ'առնու) Եւ
100 հատ գլանիկ (մէջը կը նայի):

ՅԱԿ.— (Խաղտուկ մատը կը խածնէ,
եւ ձեւեր կ'ընէ):

ՍԻՄ.— Ի՛նչ: Ասիկա պղտիկ տուփ
մըն է: Միայն 50 գլանիկ: Ի՛մ քսան
տարուան ամուսնութեանս մէջ երբեք
այսպիսի բան մը չէր պատահած: Պէտք է
որ կնկանս մէյ մը հարցնեմ ասոր պատ-
ճառը:

ՅԱԿ.— Ես այսպէս չէի ընել, վար-
պետ. տիկինը կը վշտանայ:

ՍԻՄ.— Ինչո՞ւ պիտի վշտանայ ե-
ղեր:

ՅԱԿ.— Հապա վարպետ, նայեցէք.
տիկինը ձեր կինն է, և միշտ հոգն ու
խնամքը եղած է, որ իւր ամուսինը ըստ
կարելոյն երկայնակեաց ըլլայ:

ՍԻՄ.— Երկայնակեաց... Ի՞նչ
կ'ուզես ըսել այս բառով:

ՅԱԿ.— Որպէս զի դուք ձեր սրտի

հիւանդութենէն շատ չտանջուիք և անոր համար...

ՍԻՄ.— (Բարկանալով) Կնոջս ի՞նչ գիտնալու բանն է իմ սրտիս հիւանդութիւնը. թո՛ղ իր գործերուն նայի:

ՅԱԿ.— Իրաւունք ունիք, վարպետ, բայց յաճախ գործերու տէրը տիկինն է:

ՍԻՄ.— Ձայնդ քաշէ. դուն մի՛ խառնուիր մեր ընտանեկան գործերուն:

ՅԱԿ.— Կարծեմ, ես ալ այս ընտանիքին կը վերաբերիմ:

ՍԻՄ.— Ասիկա կրնայ ըլլալ, եթէ խանութս վրադ առնուս:

ՅԱԿ.— Ոչ, վարպետ, ես ասոր վըրայ ամենեւին չեմ մտածեր: Ձեր խանութը ինծի համար շատ փոքր է: Գիտցէք վարպետ, որ ես խանութ մը կ'ուզեմ ցուցափեղկերով և բազմաթիւ սառար և աշակերտներով և ոչ թէ ասոր պէս խեղճուկրակ կրպակ մը:

ՍԻՄ.— Տօ՛, անպիտան, չհաւնեցա՞ր խանութս՝ որմէ հացդ կը գտնես. ապե՛րախտ աղայ:

ՅԱԿ.— Ոչ, վարպետ, ես ապերախտ չեմ. ձեր շնորհիւր ամէն օր հացս կը գտնեմ, որուն համար մանաւանդ թէ ե-

րախտապարտ եմ: Բայց ես կ'ուզէի ըսել որ մեր խանութը աւելի մեծ և հրապուրիչ ըլլար, որպէս զի նորանոր յաճախորդներ ունենայինք:

ՍԻՄ.— Հա՛ սա՛նկ ըսէ:

ՅԱԿ.— Վարպե՛տ, վարպե՛տ, գեղեցիկ նկարը տեսա՞ք: Նայեցէք ձեր տիկինը ի՛նչ գեղեցիկ ճաշակ ունի: (Մեկուսի) Պէտք է մտադրութիւնը ուրիշ բանի վըրայ դարձընել:

ՍԻՄ.— Այո՛, երկույն ժամանակէ ի վեր սենեակիս մէջ այսպիսի նկար մը կ'ուզէի ունենալ (կը դիտէ սեղանին վրայ կոթնեղով):

ՅԱԿ.— Կարծեմ քացախով և իւղով նկարուած է:

ՍԻՄ.— Միայն իւղով, Յակոբիկ, միայն իւղով. քացախով չի նկարուիր: Սակայն չեմ հասկնար թէ այս նկարը ի՛նչ կը ներկայացնէ:

ՅԱԿ.— Այսպիսի նկար մը հեռուէն պէտք է դիտել: Գիտէ՞ք, վարպետ, պէտք է յարմար լուսոյ մէջ դնել:

ՍԻՄ.— Մէյ մը վե՛ր բռնէ նայիմ:

ՅԱԿ.— Վայրկեան մը, վարպետ (դուրս կ'ելլէ եւ սանդուղ մը կը բերէ):

ՍԻՄ.— Այս ի՞նչ կը կը նշանակէ՝
 ի՞նչ պիտի ըլլայ այս սանդուղը:

ՅԱԿ.— Պէտք է, վարպետ, նկարը
 անպատճառ հեռուէն տեսնել: (Սանդուղի
 վրայ կ'ելլէ եւ նկարը այլ եւ այլ ուղղու-
 քիւնցեցնելով կը բռնէ:) Կը տեսնէ՞ք, վար-
 պետ, գեղարուեստական գործ մը այս
 դիրքով կ'ազդէ:

ՍԻՄ.— (Այլեւայլ հեռաւորութեամբ
 կը կենայ ազդեցութիւնը ուսումնասիրելու
 համար) Հիանալի՝ սքանչելի: Կարելի
 չէր կարծել թէ այսպիսի բան մը կրնա՞յ
 նկարուիլ: Քիչ մը աւելի վեր բռնէ, Յա-
 փորիկ, հա՛ եղաւ, հիմայ աղէկ է:

ՅԱԿ. Կը տատանի եւ սանդուղէն վար
 իջնալ կը ձեւացնէ:

ՍԻՄ.— (Սարսափահար) Տէր ողոր-
 մեա՛, ի՞նչ խենդութիւն կ'ընես:

ՅԱԿ.— Ո՛հ, ոչինչ, վարպետ, սան-
 դուղը կը տատանէր, եւ ես քիչ մնաց
 կաթնապուրին վրայ պիտի իյնայի:

ՍԻՄ.— Այն ատեն կը տեսնէիր, ան-
 պիտան քեզի: Նկարը սեղանին վրայ
 դիրք և կաթնապուրն ալ մէկ կողմը դիր-
 անոր ալ գլուխը փորձանք մը չգայ:

ՅԱԿ.— (Նախ սանդուղը կը վերցնէ,

յետոյ կարճապուրի պնակը արուի մը վը-
 րայ կը դնէ) Ահա, վարպետ, ձեր հրամա-
 նը կատարեցի:

ՍԻՄ.— (Նկարը կը զննէ) Գեղեցիկ
 նկար: Փա՛ռք Տեառն, բան մը չպատա-
 հեցաւ:

Դուռը կը զարնուի:

ՅԱԿ.— Մտէ՛ք:

ՍԻՄ.— Քեզի ի՞նչ կ'իյնայ «մտէք»
 ըսել: Միայն ես կրնամ թոյլատրել որ
 ներս մտնէ զարնողը: (Կը պոռայ) Մտէ՛ք:

ՀԱՄ.— (Աշակերտ մը, կարճ տափա-
 տով, կոշտ ու անգաղափար գիւղացի
 մը՝ Կիրակոս Աղային ձեռքէն բռնելով) Ե-
 կո՛ւր, հայրիկ, ներս մտնենք:

ԿԻՐ.— (Երկայն օձիփով, մեծ գլխա-
 րով, ծիծաղաշարժ վերարկուով, կարմիր
 փրփով, ներս կը մտնէ:)

ՅԱԿ.— (Ուրախութեամբ) Վարպետ,
 Կիրակոս Աղան եկեր է իր որդւոյն հետ:

ՍԻՄ.— Զայնդ քաշէ, ապուշ:

ԿԻՐ.— Բարեւ, սիրելի բարեկամս:
 Ամէն տարւոյ պէս, այսօր ալ դարձեալ
 կու գամ քու ծննդեանդ տարեդարձին օ-
 րը, և իմ ջերմացեամբ բարեմաղթութիւն-
 ներովս կը նուիրեմ քեզի դոյզն նուէր

մը: Մեծ բան մը չէ: բայց դիտեմ որ
դուռն շատ կը սիրես անուշը. և անաքե-
զի տուփ մը նշաշաքար բերի (տուփը կը
յանձնեմ):

ՍԻՄ.— Բարով եկար: Սիրելի Կի-
րակոս Աղաս, ուրախ եմ որ ծննդեանս
տարեդարձը չես մոռցած: Իսկ տուփ մը
նշաշաքարին համար իմ խորին շնորհա-
կալութիւնս կը յայտնեմ (տուփը անդա-
նին վրայ կը դնեմ): Վերաբերուդ հանէ՛ և
հանդիստ նստէ: Յակոբի՛կ, օգնէ Կիրա-
կոս Աղային:

ԿԻՐ.— (Յակոբին) Թող, թող. ևս ա-
ռանձին կը հանեմ (գլխարկն ու գաւազա-
նը մէկ կողմը կը դնեմ: Համբարձումին աչք
բնեւոյ՛) Համբարձո՛ւմ, ոտանաւորդ ըսէ՛
նայիմ:

ՍԻՄ.— Ի՛նչ, ոտանաւոր պիտի ը-
սէ, այս ի՛նչ մեծ պատիւ է, Կիրակոս
Աղա:

ՅԱԿ.— (Համբարձումին) Շուտ ըրէ՛,
բերանդ դոց մի կենար:

ԿԻՐ.— Յակոբիկ, դուռն մի խօսիր,
աղան կը շուարցնես:

ՍԻՄ.— (Յակոբիկին) Դուռն մէջը մի՛
խառնուիր նայիմ: (Համբարձումին) Ու-

րեմն Համբարձում, քովս եկուր և ըսէ՛
նայիմ սարկած աղուոր բանդ:

ՀԱՄ.— (Կը լառաշանայ՝ մատը բեր-
նին մէջ:)

ԿԻՐ.— Մատդ բերնէդ հանէ, աղաս,
և աղուոր մը ըսէ՛ նայիմ սարկածդ:

ՀԱՄ.— (Կակազելով եւ կմկմալով
կ'ըսէ՛)

Այսօր ծննդեանդ տօնին առթիւ,
(Շուարած կը լռեմ)

Այսօր ծննդեանդ տօնին առթիւ,
(Դարձեալ կը լռեմ)

Մաղթենք Քեզի իդէր անթիւ:

ՅԱԿ.— (Մէջը մտնելով) Վարպետ, կը
տեսնէ՞ք, ձեզի ան ալ «քեզի» կ'ըսէ:

ՍԻՄ.— (Բարկացած) Լեզուդ քաշէ՛,
կ'ըսեմ քեզի:

ՅԱԿ.— Բայց վարպետ, քիչ առաջ
ձեզի սքանչելի բանաստեղծութիւն մը
կարդացած ժամանակս չազդարարեցի՞ք
ինձի, որ ձեզի հետ միշտ յոգնակի խօ-
սիմ: Նայեցէք սա աղուռն ձեզի «դուռն,
քեզի» կ'ըսէ:

ՍԻՄ.— Անիկա տակաւին պզտիկ է:

ՅԱԿ.— Ուրեմն քանի՞ տարեկան
ըլլալու է, իր վարպետին հետ եղակի

խօսելու համար:

ՍԻՄ.— Դուքն ա՛լ չափը անցուցիր: Եթէ դեռ խօսիս, գիտես հա՛, գլխուդ ի՛նչ կուգայ:— Համբարձում, ոտանաւորդ շաբունակէ դուն, զաւակս դուն անոր ըսածին մի՛ նայիր:

ՀԱՄ.— (Քիչ մ'աւելի արագ)

Այսօր ծննդեանդ տօնին առթիւ,

Մաղթենք Բեգի իղձեր անթիւ—

ՅԱԿ.— Վարպետիս «դուն» պիտի չըսես, հասկցա՞ր:

ՀԱՄ.— (Կը սկսի լալ) Ասիկա գիտ կը շուարցնէ. չեմ կրնար ոտանաւորս ըսել (աւելի ուժով կուլայ):

ՍԻՄ.— Յակոբիկին ապտակ մը կ'իջեցնէ եւ դռնէն դուրս կը հանէ) Կեցի՛ր, անձո՞նի քեզի. վերջէն կը հասկցնեմ քեզի:

ՅԱԿ.— (Դուրսը կուլայ:)

ՀԱՄ.— (Երեսը կը պայծառանայ, կ'ուրախանայ ընկերին չարիքին վրայ:)

ՅԱԿ.— (Ալ աւելի ուժով կուլայ եւ կը պոռչտայ:)

ՍԻՄ.— (Դռնէն դուրս պոռալով) Հանդարտ պիտի կենա՞ս:

(Ձայնը կը լռէ:)

ԿԻՐ.— Ձքեղ տեսնեմ, Համբարձում, ոտանաւորդ մէյ մըն ալ ըսէ նայիմ:

ՀԱՄ.— (Դարձեալ լալով) Ամբողջը մոռցայ, ա՛լ չեմ կրնար:

ՍԻՄ.— Աղէկ է, աղէկ է, զաւակս, ա՛լ մի՛ լար: Ըսելիքդ աղուոր ըսիր, դեռ ի՛նչ կ'ուզես: Առ նայիմ ասիկայ իբրեւ վարձատրութիւն (նշաշափարի տուփը կուտայ):

ՀԱՄ.— (Սաստիկ ուրախանալով) Շատ շատ շնորհակալ եմ, Սիմոն վարպետ (ձեռքը տուփին մէջ կը խօթէ եւ ասի մը նշաշափար կ'առնէ):

ՍԻՄ.— (Քիթ բերան ծռելով) Ձըլլայ թէ սաամոքսդ աւրես, Համբարձում (տուփը ձեռքէն կ'առնէ):

ԿԻՐ.— (Յանդիմանելով) Ա՛խ, Համբարձում, ե՞րբ պիտի ուղղես արդեօք որկրամուրթիւնդ:

ՅԱԿ.— (Դրան մէջէն նայելով) Վարպետ:

ՍԻՄ.— Ի՞նչ է. ի՞նչ կ'ուզես:

ՅԱԿ.— Կրնա՞մ ներս մտնել:

ԿԻՐ.— Թո՛ղ տուր դայ Սիմոն Աղա:

ՍԻՄ.— Լաւ, կրնաս ներս գալ, բայց

29776-61

չնորհքով պիտի կենաս, ապա թէ ոչ...

ՅԱԿ.— Այո, վարպետ, այո:

Յակոբ խոնարհաբար ներս կը մտնէ, սեղանին ետեւը կը սլտայ, եւ երբեմն երբեմն տուփէն նշաշափար կ'առնէ կ'ուտէ: Նմանապէս Համբարձում անյաբար նշաշափար կ'ուտէ եւ սեղանին շուրջը կը դառնայ:

ՍԻՄ.— (Գոնեագի շիշն ու երկու գաւաթիկ կը բերէ) Է՛յ, սիրելի, փարելի բարեկամ, ահա մեր ստամոքսին դեղը՝ քօնեազ. մարդան ալ նշանաւոր է: (Շիշը կը բանայ) Հիանալի է, այնպէս չէ:

ԿԻՐ.— (Հանութեամբ ժպտելով) Կը տեսնեմ որ տիկինդ մեր ճաշակը լաւ կը ճանչնայ:

ՍԻՄ.— Եկուր, սիրելի Կիրակոս Աղաս, սեղանին առջև նստինք: Կօչկաւարի սեղանին վրայ այսպիսի զօնեազ մը աւելի համով կը խմուի (երկուքն ալ կը նստին): Նախ հիւրը (Կիրակոսին լեցնել կ'ուզէ):

ԿԻՐ.— Ոչ, ոչ, այսպէս չ'ըլլար. նախ օրուան հերոսը կու գայ:

ՍԻՄ.— (Խնդալով) Այնպէ՞ս կը կարծես: Լաւ. ուրեմն նախ օրուան հերոսին

(Իրեն կը լեցնէ): Եւ յետոյ հիւրին:

ԿԻՐ.— (Գաւաթը վեր վերցնելով) Ուրեմն, սիրելի բարեկամս, այսպիսի շաւր երջանիկ տարիներու հասնիս:

ՍԻՄ.— (Կիրակոսին գաւաթին զարնելով) Շնորհակալ եմ, սիրելի Կիրակոս Աղաս: Երանի՛ թէ մաղթանքներդ կատարուէին (երկուքն ալ կը խմեն):

ԿԻՐ.— Չեմ գիտեր, տակաւին ես զօնեազին համը չ'երցայ հասկնալ:

ՍԻՄ.— Այն ատեն մէյ մըն ալ խըմենք, թերեւս խակաւն համը հասկնաս: Ի՞նչպէս է տիկին Աղաւնիդ. յօդացաւը մեղմացա՞ւ:

ԿԻՐ.— (Աւելի գոնեագի վրայ կը մըտածէ, եւ շուտով իր գաւաթը կը լեցնէ) Դիտես, պէտք չէ ասոր վրայ մտածել, ամէն անգամ ստամոքսս կը խանդարուի, (Գոնեագը կ'լիւնով) Փա՛ռք Աստուծոյ, իմ առողջութիւնս հիմայ լաւ է:

ՍԻՄ.— Ի՞նչ, այնչափ գէ՞շ է:

ԿԻՐ.— (Միշտ գոնեագին նայելով) Ո՞վ:

ՍԻՄ.— (Բարկացած ձայնով) Տիկին Աղաւնին, տիկինդ:

ԿԻՐ.— (Տխրութեամբ) Ա՛խ, խեղճ կինը կը տառապի: (Դարձեալ իր գաւաթը

լեցնելով) երբ մարդս այս՝ վիճակիս մէջ
կենակցի անոր հետ, գիտցիր, սոսկալի է
վիճակը (գօնեագը կը կլլէ):

ՍԻՄ.— (Մեկուսի) Հիմա, հասկցա՞յ
որ այս մարդուն քիթը ինչո՞ւ միշտ
կարմիր է:

ԿԻՐ.— Կ'ըսեմ քեզի, Սիմոն Աղա,
եթէ ձեռքս թմբ ցնելու դեղ մը չըլլար,
անհանդուրժելի պիտի դառնար իմ վի-
ճակս: (Թէ Սիմոնին եւ քե իրեն կը լեցնէ)
Սակայն, սիրելի բարեկամ, ինչո՞ւ այ-
սօր այսքան տխուր մտածումներով կը
գրադինք. եղբայր, ծննդեանդ օրը աօ-
նենք: (Ոտի ելլելով) Կենա՛ցդ, սիրելիս:

ՍԻՄ.— Անուշներ ըլլայ, սիրելիս
(Երկուքն ալ իրարու կը զարնեն գաւաթնե-
րը եւ կը խմեն):

ԿԻՐ.— (Տակաւ կը զուարթանայ) Ին-
ծի նայէ, Սիմոն Աղա, ծուխ չունի՞ս.
սա աղուոր անսակէն:

ՍԻՄ.— Այո՛, այո՛, ուղածդ տախ-
կայ ըլլայ: Յակոբի՛կ, գլանիկներու տու-
փը հոս բեր:

ՅԱԿ.— Ահա, վարպետ. Կիրակոս Ա-
ղային հրամցնե՞մ:

ՍԻՄ.— (Ակամայ) Լաւ:

Յակոբիկ Կիրակոս Աղային կը հրամցը-
նէ զլանիկները:

ԿԻՐ.— (Զուարթացած) Դուն չառ
ուշադիր պատանի մըն ես: (Ափ մը լի
զլանիկ կ'առնէ եւ վերաբերուն գրպանին
մէջ կը դնէ, հատ մըն ալ կ'առնէ ծխելու
համար:

ՍԻՄ.— (Ասիկա դժգոհութեամբ նշմա-
րելով) Յակոբի՛կ, գլանիկները վերցուր,
ես հի՛մայ չեմ ծխեր:

ՅԱԿ.— (Մեկուսի) Ասիկա վարպետիս
գործին չեկաւ: Բայց սա՛ ալ ըսեմ որ
չառ սառերին բան է Կիրակոս Աղային ը-
րածը: (Գլանիկները սեղանին վրայ դնե-
լով) Գլանիկ ուղեց, բերի, հրամցուցի.
փոխանակ հառ մը առնելու, ափ մը ա-
ռաւ եւ գրպանը խօթեց. յայտնի է որ չը-
տես մարդ է եւ ամօթ ալ չունի եղեր:

ԿԻՐ.— (Գլանիկը վառելէն վերջը
անհոգաբար) Ինծի նայէ, Սիմոն Աղա,
այս ի՞նչ փառաւոր ծխախոտ է.

ՍԻՄ.— (Իարձեալ սիրով) Դուն ալ
գիտես որ Կինս սառերին բան չի գներ
երբեք:

ԿԻՐ.— Ճիշդ է, ճիշդ. իրաւունք
ունիս: Է՛յ, Սիմոն Աղա, կուր հիմայ ալ

կնոջդ կենացը համար խմենք: (Երկու գաւաթներն ալ կը լեցնէ) Կեցցէ՛ աիկին Սիրանոյչ, որ իր ճաշկազդաութեամբն ու հաճոյակատարութեամբը կ'օշկակարի կեանքդ կը քաղցրացնէ:

ՍԻՄ.— Կիրակոս Աղա, շատ ղուարթացեր ես, կարծեմ գօնեադը զլխուդ զարկաւ:

ԿԻՐ.— (Գինովցած) Գօնեադն ու Սիրանոյչդ երկա՛յն ապրին, կեցցե՛ն:

ՍԻՄ.— Հայտէ նայինք: (Կը ձայնակցի) Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛:

Համբարձում եւ Յակոբ որոնք այս ժամուս սեղանին քով կը սլփտային, կը սկսին զիրար կոփել եւ ծեծել:

ՀԱՄ.— (Լալով) Թո՛ղ սուր զիս, վարպետիդ պիտի ըսեմ:

ՅԱԿ.— Դնա՛ ըսէ. այն ատեն ես ալ պիտի ըսեմ, որ բոլոր նշաշաքարնե՛ր կերար:

ՍԻՄ.— (Ոտքի ելլելով) Է՛յ, ի՛նչ կ'ընէք հոն. ի՞նչ, կը կռոււթաք, հէ՞:

ԿԻՐ.— (Գօնեազ մը կը խմէ) Առիթէն օգտուելու է: (Ինքն իրեն) Կենդանութի՛ւն, Կիրակոս,

ՀԱՄ.— Յակոբիկը ինձի հաւատար

բաժին չի հաներ:

ՅԱԿ.— Վարպետ, նայեցէք մէյ մը. Համբարձում հոս՝ սեղանի վրայէն ամէն բան կերաւ:

ՀԱՄ.— Ստախօս, դուն կերար եւ իմ վրա՞ն կը նետես:

ՍԻՄ.— (Սեղանին քովը՝ կուգայ կատաղած) Կեցէք, շատակերներ, հիմայ ձեզի կը հասկցնեմ:

Փոկը կը բերէ եւ կը զարնէ Համբարձումին. իսկ Յակոբիկ սարսափէն զգեստի պահարանին վրայ կ'ելլէ սանդուղի միջոցաւ:

ՀԱՄ.— (Լալով) Դուք իրաւունք չունիք զիս ծեծելու. աստիկանութեան պիտի իմացնեմ, կը տեսնէք դուք:

ԿԻՐ.— (Ոտքի ելլելով, տատանելով) Տէր Աստուած, ի՞նչ կայ: (Մեծ զուարուրեամբ կրնայ ոտքի վրայ ելլել, եւ կը նստի արողին վրայ, ուր կաքնապուրը դրուած էր) Ո՛ղ Աստուած իմ, ո՛ղ Աստուած իմ, ի՞նչ է այս (ի գուր կը ջանայ ոտքի ելլելու):

ՅԱԿ.— (Պահարանի վրայէն) Վարպետ, վարպետ, Կիրակոս Աղան կաթնապուրին վրայ նստեր է: Այս ի՛նչ զուարճալի բան

է:

ՍԻՄ.— Անպիտան սղայ, չուտող վար իջիր:

ՅԱԿ.— Կ'իջնեմ, բայց խօսք տուէք որ պիտի չծեծէք:

ՍԻՄ.— (Յուսահատած) Անճողնի սղայ վար իջիր: Հեմ ծեծեր, եկուր օգնէ՛ ինձի Կերակոս Աղան կաթնապուրի մէջէն դուրս հանենք:

ՅԱԿ.— Վարպետ, ճիշդ է ըսածն դպառառայ խօսք կու տա՞ք:

ՍԻՄ.— Երբ քեզի կ'ըսեմ որ բան մը հեմ ըներ, հեմ ըներ: Շուտ վար իջիր:

ՅԱԿ.— (Զգուշութեամբ վար կիջնէ) Վարպետ, շատ խմելէն ի՞նքզինք կորսընցուցեր է:

ՍԻՄ.— Լոէ՛ դուն:

ՅԱԿ.— Ահա շատ խմելուն պատիժը հիմայ կը քաւէ, վարպետ:

ՍԻՄ.— Լոէ՛ կ'ըսեմ քեզի:

ՅԱԿ.— Տեսէք, վարպետ, ի՛նչ գէշ բան է ըմպելիք գործածել:

ՍԻՄ.— Աւելորդ խօսքեր մի ըներ, ըսի քեզի:

ՅԱԿ.— Ափսո՛ս, փճացաւ մեր հիա-

նալի կաթնապուրը, առանց համը անգամ տոնելու: Տիկինը շատ պիտի նեղանայ:

ՍԻՄ.— Հա՛, այս ըսածդ ճիշդ է. բայց Յակոբիկ, ինձի նայէ, կ'նոջս բան մը չըսես:

ՅԱԿ.— Ոչ, ոչ, հեմ ըսեր, վարպետ: Սակայն դուք ալ Կիրակոս Աղային ըսէք, որ ըմպելիք չգործածէ, որպէս զի ուրիշ անգամ ալ այսպէս փորձանք չգայ զըլխուն:

ՍԻՄ.— (Բարկանալով եւ փոկը ձեռքը առնելով) Քեզի քանի քանի անգամներ ըսի, որ քեզի չվերաբերած բաներուն մէջ չմտնես: Հիմայ քաշե՞մ քեզի ծեծը, չէ՞, ըսէ՛ նայիմ:

ՅԱԿ.— Մեղայ, մեղայ, վարպետ, մէյ մըն ալ հեմ ըներ:

ԿԻՐ.— Բայց Սիմոն Աղա, Սիմոն Աղա, ի՛նչ փորձանքի հանդիպեցայ:

ՀՍՄ.— Ոչ, հայրիկ, կաթնապուրի վրայ նստիլը փորձանք մը չէ: (Խնդալով) Հա՛, հա՛, հա՛:

ԿԻՐ.— Ապուշ, հայրիկդ յիմարի տե՞ղ ես դրեր:

ՍԻՄ.— Բռնէ տեսնեմ, Յակոբիկ,

Կիրակոս Աղան սա յուսահատական վիճակէն ազատենք:

ՅԱԿ.— Շատ լաւ, վարպետ, խեղճ Կիրակոս Աղան ազատենք:

Սիմոն Աղա եւ Յակոբիկ Կիրակոս Աղան վեր կը վերցնեն. եւ այնպէս մը կը կանգնեցնեն որ ետեւի մասը տեսնէ հասարակութիւնը. իսկ Կիրակոս Աղա անտարբերութեամբ կը թողու որ զինքը վեր վերցնեն:

ՍԻՄ.— Յակոբիկ, շուտ դոյլ մը քուր եւ կարծր խոզանակ մը բեր, որպէս զի Կիրակոս Աղան լաւ մը մաքրենք:

ՅԱԿ.— Շատ լաւ վարպետ, շատ լաւ:

ԿԻՐ.— Ի՞նչ պիտի ընէք ինձի, որ դոյլ մը քուր եւ կարծր խոզանակ բերել կուտաս:

ՀԱՄ.— Հայրիկ, այսպէս չես կըրնար դուրս ելլել, մարդիկ մեր վրայ պիտի խնդան: Հիմայ Սիմոն Աղա եւ Յակոբ վրադ պիտի մաքրեն:

ՅԱԿ.— (Ուզուածը կը բերէ) Սկսինք սուրբման: (Թեզանիքը վեր սոքտելով եւ խոզանակը ջրոյ մէջ թաթխելով Կիրակոս Աղային տափատը կը մաքրէ):

ԿԻՐ.— (Սիմոն Աղային կոթնած՝ ծիծաղաշարժ շարժումներ կ'ընէ) Վա՛յ, վա՛յ, պաղ է: Տակաւին սա անպիտան բանը չեղա՞ւ: Ո՛ւՖ, տղայ, զիս բռնորովին թրջեցիր:

ՅԱԿ.— Ա՛լ մաքրուեցաք, Կիրակոս Աղա: Մինչեւ որ տուն երթաք, տափատը եւ ամէն բան կը չորնայ:

ԿԻՐ.— (Քիչ մը սքափելով) Համբարձո՛ւմ:

ՀԱՄ.— Հրամայէ, հայրիկ:

ԿԻՐ.— Գլխարկս բեր:

ՍԻՄ.— Բայց Կիրակոս Աղա, մի՛ աճապարեր. դոնէ կեցիր մինչեւ որ կիսազայ:

ԿԻՐ.— Ծանրապէս վշտացած եմ, ա՛լ չեմ կրնար հանդուրժել:

ՍԻՄ.— Ո՞վ նախատեց զքեզ: Կարենուրութիւն մի՛ տար. եւ այնչափ դիւրազգած մի՛ ըլլար:

ՀԱՄ.— (Գլխարկը հոս հոն կը փնտռէ եւ վերջապէս պահաւարանին վրայ տեսնելով) Ահա հոս է եղեր: Ա՛ռ գլխարկդ, հայրիկ:

ԿԻՐ.— (Գլխարկը գլուխը դրած միջոցին, գլանիկները գլխուն վրային վար

կը քափուկն) Այս ի՞նչ է դարձեալ: Ուս-
տի՞ կը թափուին ասոնք: (Համբարձում
եւ Յակոբ իսկոյն գլանիկներուն վրայ կ'իյ-
նան եւ կը ժողվեն:)

ՍԻՄ.— Վա՛յ ապուշ կին, վա՛յ Գը-
լանիկները հին գլխարկին մէջ պահեր է:
(Կիրակոսին) Ներէ՛, Կիրակոս Աղա, այս
գլխարկը քուկդ պիտի չըլլայ, իմս պի-
տի ըլլայ:

ԿԻՐ.— Մի՛ յարմարցըներ. տեսար
որ գլանիկ կայ, այն ասեն քո՛ւ գլխար-
կդդ կ'ըլլայ:

ՅԱԿ.— Այո՛, այո՛, Կիրակոս Աղա,
գլխարկը վարպետիս է. որովհետեւ ես մէ-
ջը—(յանկարձ կը լռէ):

ՍԻՄ.— Ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ:

ՅԱԿ.— (Լալագին ծուր իջնելով)
Վարպետ, մի՛ ծեծէք զիս. ա՛լ մէյ մըն
ալ պիտի չընեմ. գլանիկները ե՛ս մէջը
դրի: Թողութիւն, ներողութիւն, վար-
պետ:

ՍԻՄ.— Անպիտան աղայ, ոչ, ոչ,
ա՛լ չեմ ներեր: (փոկը կը բերէ):

ՅԱԿ.— (Ծուրկներուն վրայ սահելով)
Վարպետ, մի՛ ծեծէք զիս. ձեր սրտին
հիւանդութեանը համար ըրի:

ԿԻՐ.— (Սիմոն Աղային) Տէր Աստ-
ուած, բարեկամ, դուն ամենեւին գուրթ
չունի՞ս:

Համբարձում կը սկսի լալ:

ԿԻՐ.— Ահա զաւակս ալ սկսու լալ-
եւ եթէ այսպէս յառաջ երթանք. ե՛ս ալ
լալու պիտի սկսիմ (նմանապէս կուլայ):

ՍԻՄ.— Այնպէ՛ս. ես ասոր պիտի
հաւանի՞մ: Ծննդեանս տօնին գլանիկնե-
րը ա՛յսպէս ընդունելութիւն պիտի գըտ-
նեն եղեր. մինչդեռ խեղճ կինս իր բեր-
նէն կտրելով դրամ հաւաքեր և գներ է:
Ա՛լ չեմ կրնար դիմանալ: (Թաշկինակը կը
հանէ եւ ինքն ալ կուլայ: Չորսն ալ կարն
ժամանակ մը կուլան:)

ՅԱԿ.— (Ոտքի ելլելով) Վարպետ,
արցունք մի՛ թափէք. չեմ կրնար ձեր
լալը տեսնել: Աւելի լաւ է որ ինծի քա-
նի մը հարուած տաք. զարկէ՛ք, վար-
պետ, (կը ծռի) սրպէս զի թէ՛ ձեր և թէ՛
մեր լալը դադրի:

ՍԻՄ.— Այո՛, այնպէս ընելու է (փո-
կով հարուած մը կուտայ):

ԱՄԷՆԲԸ՛.— Բարձրաձայն կը ծիծա-
ղին) Հա՛, հա՛, հա՛:

ԿԻՐ.— Գիտես, Սիմոն Աղաս, ծը-

ննդեանդ տարեղարձին տոթիւ պէսպէս
անհաճոյ բաներ եղան, իմ սիրտս ալ նե-
ղացաւ ինչպէս նաեւ քու սիրտդ: Քեզմէ
տակաւին չբաժնուած՝ կ'առաջարկեմ որ
ի նշան հաշտութեան մէյ մէկ հատ ճըն-
կենք:

ՍԻՄ. — Իրաւունք ունիս, կիրակոս
Աղաս, «Վախճան պսակէ զգործն» կ'ըսէ
առակը: Յակոբիկ, ա՛ռ սա խմորեղէնով
լեցուն պնակը և Համբարձումին հետ
միասին կերէք:

ՅԱԿ. — Վարպե՛տ, ի՛նչ բարի վար-
պետ դարձաք հիմայ: Ես ալ հանդիսաւո-
րապէս կը խոստանամ որ զձեզ ա՛յլեւս
պիտի չբարկացնեմ:

ՍԻՄ. — (Գաւաթները լեցնելով) Ես
ալ, այսօր ծննդեանս տարեղարձին առ-
թիւ, հանդիսաւորապէս կը խոստանամ
որ քեզի ա՛յլ ևս ծեծ պիտի չքաշեմ:

ՎԵՐՋԱՆՈՒԱԳ

ԱՄԷՆԻԲԷ

Օ՛ն եկէք, ընկերներ,
Քանի դեռ դեռ չենք բաժնուեր,
Դատարկենք մեր բաժակ,
Խըմենք գինին անապակ:
Կենդանութի՛ւն:

(Կը խմեն)

Հիմայ երթանք դէպի տուն,
Տարեղարձն էր շա՛տ փայլուն,
Գալ տարի, գալ տարի
Կուղանք բարի

Երաժշտութեան չափով բնական շուր-
ջը կը քալեն և յետոյ ամէնքը կը մեկ-
նին:

Печ. Хр. Г. Дановъ — Пловдивъ,
№ 86/1934. г.

ՀԱՐ ԹԱՏՐԵՐԴԱԿԱՆ

Ձուից. ֆր.

1. Թեմամուքիւն եւ հաւատարմութիւն 1.—
Խառն խումբի համար
Նոյնին երեք նուագներուն նօթաները 40
2. Պանդուկի գողը — 40
Մանչերուն համար
Նոյնին երկու նուագներուն նօթաները 40
3. Սպիտակ սափաւք կամ
Ակամայ մարգիկը — 80
Խառն խումբի համար
Նոյնին երկու նուագներուն նօթաները 40
4. Թասերափորն մը — 60
Աղջիկներուն համար
Նոյնին 4 նուագներուն նօթաները — 40
5. Տառապանքի դասը — 80
Աղջիկներուն համար
Նոյնին 2 նուագներուն նօթաները — 20
6. Աղբասաթիւն կամ Հաս-
կափաղ աղջիկը — 80
Խառն խումբի համար
Նոյնին 2 նուագներուն նօթաները — 20

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0402757

7. Մաղրուած ոսիկամապէսք — .80

Մանչերու համար

Նոյնին երկու նուագներուն նօթաները 40

8. Երկու ապուռ ծառաներ — .60

Խառն խումբի համար

Նոյնին երեք նուագներուն նօթաները 40

9. Կօշկակար Սիմոնի ծննդեան
սարեղարձը — .80

Մանչերու համար

Նոյնին երկու նուագներուն նօթաները 40

10. Բանսարկուած պարիկը (մամլոյ
սակ)

Աղջիկներու համար